

Bilješke iz bogoslovske literature.

Apologetične bilješke.

Jeli kršćanstvo uništilo ropstvo? Prije nekoliko mjeseci objelodanio je neki Cicotti djelo, kojim hoće da dokaže, kako je ukinuće ropstva nastalo poradi ekonomskih prilika, a nipošto iz kršćanske ljubavi. Na takovu samovoljnu i izmišljenu tvrdnju odgovara mu Paul Allard u „Revue pratique d' Apologétique“ (od 15. velj.). Allard mu sa dokazima poriče, da bi se broj robova u Grčkoj smanjio između Homerove dobe i IV. vijeka pr. Krista. Nigdje nema svjedočanstva, veli Allard, da je ropstvo u rimskom carstvu brojem znatno palo sve do četvrtog vijeka poslije Krista t. j. dokle god nije kršćanstvo zavladao svijetom. Zašto je baš tada iščezavalo ropstvo, lako je zamijetiti. Nijesu tomu razlog ekonomske prilike, dali radije: 1. dokinuće (ofenzivnih) napadnih ratova; 2. otpuštanje (manumisija) iz kršćanskog motiva; i 3. dostojanstvo, što ga je kršćanstvo dalo ručnom radu. A što Cicotti govori proti skolasticima, da su zagovarali ropstvo, znak je, da je on pobrkao pojam ropstva sa pojmom kmetstva, jer za ovim posljednjim skolastici u neku ruku pristaju.

A. L. Gančević, O. M.

Dogmatične bilješke.

Presv. Trojstvo naprama Stvorenjima. Sva djela Božja, što nastaju izvan Njega, jesu zajednička svim trim božanskim osobama Presv. Trojstva. Prema tomu: stvaranje čovjeka i t. d. jesu čini jednako zajednički Ocu, Sinu i Duhu Svetomu. Crkva je već davno izjavila o tom svoje vjerovanje, kako to izbija i iz odredaba različitih pokrajinskih sinoda, a nada sve iz odlukâ općih crkvenih sabora: četvrtog Lateranskog i Florentinskog. Uza sve to, primijećuje pisac „Revue Thomiste“ (siječ.-velj. t. g.), hoće nekoji spisatelji, da nam u toj stvari prikažu grčke Oce kao oponente zapadnika. Ali pomnivo ispitivanje grčkih Otaca dovodi nas do uvjerenja, da se oni sasvijem slažu sa zapadnim sv. Ocima. Tako uči i kat. Crkva A i sasvijem je ta nauka primjerena razumu, jer jedinstvo naravi uključuje i jedinstvo djelovanja. Praktična korist ovog na oko čisto teoretičnog pitanja je vrlo znamenita: po tom nauku duša svakog pravednog čovjeka nije samo hram Duha Svetoga

dali i pravo prebivalište svih triju božanskih osoba, t. j. Oca i Sina i Duha Svetoga.

A. L. Gančević, O. M.

Historične bilješke.

Stogodišnjica Montalembertova. Inicijativom belgijskog ministra pravde Lava de Lantsheere-a održan je u veljači ove godine u Bruselju kongres u počast stogodišnjice rođenja velikog De Montalemberta. Svečanost je prošla u najdivnijem redu. Različiti govornici svjetskog glasa prikazali su dostojno velikoga toga muža. Tako je dominikanac Rutter predočio Montalemberta kao učena i neustrašiva borioca za redovništvo. Ministar De Lantsheere oslikao je, kako je Montalembert htio dokazati svojim javnim i privatnim življenjem, da je religija majke slobode. Henri Cochin uznosio je u svom govoru „Montalembert i kršč. umjetnost“ Montalemberta kao preporoditelja kršč. umjetnosti, i upozorio je na njegovu „križarsku vojnu“ protiv „Vandalâ“ u kat. crkvama. Kardinal Mercier završio je program skupštine sa prikazom čistoće Montalembertovih nakana i njegove odatosti prema vrhovnom poglavaru katoličke Crkve, sv. ocu Papi.

A. L. Gančević, O. M.

Povjesno-pravna bilješka.

K problemu: rastava Crkve od države. Rastava Crkve od države ima svojih zagovarača ne samo u protivnicima već i u prijateljima Crkve; mirno promatranje ove teme nije suvišno.

Rastava suponira spoj; moramo prema tome najprije postaviti pitanje: u čemu stoji idealni spoj Crkve i države, a onda tek kako odgovoriti na pitanje; da li je rastava moguća? je li korisna? i t. d.

Želimo li znati, u čemu stoji spoj države i Crkve, moramo imati na pameti zadaću Crkve i države. Ovu je zadaću lijepo razvio papa Leon XIII. u svojoj enciklici od 1. Nov. 1885. *Immortale*. Crkva ima zadaću unapregjivati vrhunaravnu svrhu svojih članova, a država vremenitu sreću. Obadvije su zadaće raznovrsne, ali zahvataju mnogo jedna u drugu. Državi treba vjerskih načela, da postigne svrhu svoju, inače anarhija na dnevnom redu. Crkva državi pomaže i tim, jer ona ima sredstava, kojima jača, ispravlja volju zlu, te tim zlo uništava u zametku, ako li samo država pruži Crkvi slobodu naučanja, javno vršenje bogoslužja, podupire njene zavode i ustanove. —